

Засідання наукового семінару
кафедри країнознавства і міжнародного туризму
в осінньому семестрі 2004-2005 н.р.

Дата, час, місце проведення	Тема	Доповідач
8 вересня 2004 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	«Регіон Балтійського моря: культура, політика, суспільство» – стан реалізації українсько-польсько-шведського проекту Балтійського університету	проф. Антонюк Н.В.
22 вересня 2004 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	Історичні основи країнознавчих досліджень	доц. Зінько І.З.
6 жовтня 2004 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	Історія розвитку і сучасний стан міжнародного туризму в Україні	ас. Владімірова Н.А.
20 жовтня 2004 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	Інституційні реформи у ЄС: проблеми реалізації	проф. Антонюк Н.В.
10 листопада 2004 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	Політична відкритість держав на початку ХХІ століття	доц. Федунь О.В.
8 лютого 2005 р., о 16.30.год., ауд. Г-311	Проблема образу держави у сучасному країнознавстві	доц. Зінько І.З.
22 лютого 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Політико-культурологічний вимір регіоналізму	Проф.. Антонюк Н.В.
10 березня 2005 р. о 16.30.год.,	Національна держава в умовах глобалізації	доц. Романюк Н.А.

ауд. Г-311		
23 березня 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Україна в європейській системі транспортних коридорів	ас. Папіш Н.І.
6 квітня 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Трансформація зовнішньої політики Фінляндії після вступу у ЄС	ас. Красавіна М.Л.
21 квітня 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Формування та загальні тенденції розвитку теорії туризму як науки	ас. Владімірова Н.А.
5 травня 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Головні передумови створення і розвитку єврорегіонів за участю України і Польщі	доц. Романюк Н.А.
25 травня 2005 р. о 16.30.год., ауд. Г-311	Перспективи набуття Україною асоційованого членства в ЄС	доц. Федунь О.В.

ГОЛОВНІ ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ ЄВРОРЕГІОНІВ ЗА УЧАСТЮ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ

Романюк Наталія

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин*

Створення єврорегіонів можна трактувати як важливий поштовх до розвитку визначених територій. Здатність до ефективного використання цього імпульсу детермінована багатьма чинниками (вихідним потенціалом території, станом інфраструктури, якістю місцевого людського потенціалу та ін.).

До основних передумов виникнення і розвитку єврорегіонів можна віднести: *політичні* (зокрема історичні), *економічні*, *суспільні передумови*.

У статті здійснено порівняльний аналіз передумов виникнення окремих єврорегіонів за участю Польщі та України, враховуючи їх регіональну специфіку, історичний контекст та основні можливості розвитку, зокрема проаналізовано роль політичних, економічних і суспільних чинників у створенні єврорегіонів на окремих пограниччях Польщі та України. Так у Польщі та Україні саме політичні передумови були особливо важливими у виникненні

еврорегіонів на західному і східному пограниччях Польщі та західному пограниччі України (“Карпати”, “Буг”, “Неман” та ін.). Роль суспільних передумов була значною при створенні більшості еврорегіонів за участю України та Польщі, з огляду на необхідність подолання негативних упереджень та національних стереотипів, зокрема на польсько-німецькому та польсько-українському пограниччях. Велике значення мали економічні передумови, зокрема необхідність активізації економічного розвитку прикордонних регіонів. Така ситуація особливо яскраво проявилася на західному пограниччі Польщі, і економічний успіх територій, що ввійшли до складу наприклад таких еврорегіонів як „Нейсе-Ніса-Ніса”, „Про-Європа-Вядріна” є незаперечним. Економічні передумови були також одними з пріоритетних у створенні еврорегіону “Нижній Дунай” за участю України.

НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Романюк Наталія

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин*

У сучасному світі все чіткіше проявляються якості нової - постіндустріальної, інформаційної - епохи, які полягають в ускладненні техногенного характеру цивілізації, соціальних структур і зв'язків, зростанні взаємозалежності та універсалізації процесів, які відбуваються в ньому. Для дослідження цієї складної динаміки потрібні нові методологічні підходи, здатні виявити і максимально адекватно відобразити усі аспекти розвитку оновленої глобальної системи.

Основою сучасного порядку у світі є незалежна, суверенна національна держава, яка зберігає цей статус з часів Вестфальського миру. У той же час не існує раз і назавжди усталеного порядку: він постійно змінюється, набуваючи нових організаційних форм. Як наслідок, можна говорити про процес формування нової глобальної політичної системи - універсальної інфраструктури управління світовими процесами.

У статті показано особливості глобалізації як процесу збільшення взаємозалежності між державами і переходу міжнародних відносин на новий рівень розвитку, в умовах формування якісно нового світового порядку. Окрім того, на основі аналізу специфічних функцій та ознак національної держави обґрунтовано її роль і значення на сучасному етапі історичного розвитку, а також виділено критерії аналізу характеру кризи національної держави в епоху глобалізації і пов'язаних з цим проблем. Окреслено основні перспективи можливого розвитку національної держави, а також виявлено тенденції змін в організації публічної влади суспільства у майбутньому.

ПРОБЛЕМА ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ У СУЧАСНОМУ КРАЇНОЗНАВСТВІ

Зінько Ігор

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Серед головних принципів наукового країнознавства виділяють декілька таких, котрі дозволяють формувати цілісний і разом з тим загальний образ країни-держави, виразно її ідентифікувати і відносити до певних типологічних схем та рівнів. Створення образу держави передбачає поєднання і тісне переплетення найбільш суттєвих рис географії, історії, етнографії, культури, економіки, політики країни тощо, котрі дозволяють сформувати певний каркас сприйняття країни, а також сфокусувати увагу на типові власне для неї властивості та проблеми. Образ країни можна також розуміти як своєрідний стрижень, що має характер складових-блоків з різними ступенями розгалужень, котрі нанизані на географічний простір та історичний розріз країни. При цьому актуальною проблемою країнознавства виступає потреба критичного переосмислення образу-штампа держави, що часто-густо зафіксований не тільки в публіцистиці, а й в традиційних схемах історичного чи географічного країнознавства з великим ідеологічним навантаженням, оскільки стійкість образу є його іманентною характеристикою. Доволі важливою є необхідність постійного оновлення цього образу з врахуванням динамічних перетворень нашої епохи.

У статті пропонується схема країнознавчого огляду трьох європейських держав – Росії, Німеччини та Польщі, котра складається з кількох блоків. Першою складовою такого огляду є методологічний підхід відповідно до росієзнавства, німеччинознавства та

полонієзнавства як комплексних і проблемних наукових дисциплін. Далі йдуть такі блоки як геополітичне положення, природно-географічна характеристика, етнодемографічні дослідження, економіка і господарська діяльність, політична система, релігія та церква, наука і технології, суспільні відносини, культурні та ідейно-психологічні основи відповідного державного простору.

ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Зінько Ігор

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Серед головних принципів наукового країнознавства виділяється принцип історизму, котрий виразно індивідуалізує суспільний розвиток кожної країни, є важливою складовою формування її штампа-образу.

Закономірності національного історичного розвитку впливають на етнопсихологію, культурні традиції, визначають сутність та структуру соціальної та політичної системи країни. На кожному етапі свого історичного розвитку держава стикається з новими реаліями: вибирає адекватні для даного періоду пріоритети свого суспільного прогресу, оперує відмінними вихідними соціально-економічними показниками тощо, однак успадковані від попередніх епох традиції і дух державного будівництва, система морально-етичних цінностей різних соціальних груп є практично незмінними.

До історичної основи дослідження країни входять такі складові як з'ясування закономірностей формування етносу, держави та суспільства, які мають свою власну природу, однак тісно взаємно переплетені. У статті подаються основні положення аналізу цих складових.

ПОЛІТИЧНА ВІДКРИТІСТЬ ДЕРЖАВ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Федунь Олександра

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Під політичною відкритістю держави розуміють, як правило, її активну участь у міжнародних відносинах, позицію у світовому співтоваристві. На ступінь відкритості впливає розвиток міжнародних відносин, а також міждержавний обмін інформацією (політичною, економічною, культурною, туристичною та ін.). Держави взаємодіють між собою у різних сферах, тому розрізняють відкритість політичну, економічну та суспільну.

До основних чинників, що визначають політичну відкритість держави, належать наступні: членство у міжнародних організаціях, кількість ратифікованих міжнародних конвенцій, кількість дипломатичних представництв, дипломатичні візити за досліджуваній період (рік), частка експорту в структурі національного доходу, кількість іноземних туристів по відношенню до загальної чисельності населення країни. За цими показниками визначають ступінь відкритості держави. Характеризуючи їх окремо, можна говорити про політичну, економічну або суспільну відкритість.

Показник відкритості найвищий у розвинених державах, переважно у європейських (Франція, Велика Британія, Бельгія, США, ФРН, Італія, Голландія, Швейцарія, Данія, Японія та ін.). Політична сила цих держав, позиція, яку вони займають у світовій економіці, роль у міжнародних відносинах вказує на їх відкритий характер. Це держави з великим людським,

економічним і військовим потенціалом. Ступінь їхньої відкритості є адекватний до позиції, яку вони займають у світовій політиці.

До групи найменш відкритих держав належать країни, що розвиваються, часто з колоніальним минулим, з низьким національним доходом, а також держави, які недавно виникли, переважно з малою територією та не дуже вигідним політико-географічним положенням (Науру, Бутан і ін.). До цієї групи належать держави, які в минулому спеціально проводили політику ізоляціонізму, а їхня сучасна внутрішня політика, економічна та соціальна ситуація ускладнені суперечностями і конфліктами. Це віддаляє їх від зовнішнього світу. З точки зору міжнародних відносин їх зараховують до периферійних держав, вони мають мінімальний вплив на події у світі.

ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ АСОЦІЙОВАНОГО ЧЛЕНСТВА В ЄС

Федунь Олександра

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Історія розвитку відносин між Україною та ЄС бере початок від 1991 р., однак нині Україна все ще перебуває на першій сходинці у побудові відносин з ЄС – це Угода про партнерство та співробітництво (УПС), підписана у червні 1994 р. та ратифікована у березні 1998 р. Обидві вже сторони визначили позицію стосовно відносин одна до одної передусім у внутрішній політичній стратегії (Стратегія інтеграції України до ЄС (1998), Спільна стратегія ЄС щодо України (1999)). Від повноправного членства в ЄС Україну віддаляють ще дві сходинки, зокрема угода про зону вільної торгівлі та статус асоційованого члена ЄС. Для досягнення успіху у процесі створення зони вільної торгівлі необхідне повне виконання положень УПС, приєднання до СОТ, стабілізація економічної ситуації в Україні, визнання її країною з ринковою економікою та ін. На порядку денному уряду України подача заявки на членство в ЄС, що має підтвердити серйозність намірів нашої держави щодо європейської інтеграції, а також мобілізація групи підтримки в інститутах Євросоюзу.

У статті йдеться про процедуру та терміни подачі такої заявки відповідно до установчих договорів ЄС, її розгляд на засіданнях Ради ЄС, Європейської Комісії та Європарламенту. Розглядається історичний досвід Європейського Союзу реагування на заявки країн, які на момент її подачі не повністю відповідали критеріям членства в ЄС (варіант країн Центрально-Східної Європи, Хорватії, досвід Туреччини та приклад Марокко) та можливості використання позитивного сценарію Україною.

“РЕГІОН БАЛТІЙСЬКОГО МОРЯ: КУЛЬТУРА, ПОЛІТИКА, СУСПІЛЬСТВО” – СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКО-ШВЕДСЬКОГО ПРОЕКТУ БАЛТІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Антонюк Наталія

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Протягом дванадцяти років триває співпраця Львівського національного університету імені Івана Франка із Балтійським університетом. Створений у 1991 році, він об'єднав мережу європейських навчальних закладів із осередком в Упсальському університеті. У проєкті беруть участь представники більш ніж 180 вищих навчальних закладів 14 європейських країн, в тому числі студенти і вчені 6 українських вузів.

Україна, яку світ звик вважати чорноморською державою, по праву посідає місце і серед держав балтійських. Ріка Західний Буг, центр західноукраїнського регіону – Львів розташовані на головному Європейському вододілі і входять у балтійський регіон. Але, окрім природно-географічних факторів є аргументи вагоміші.

Приступаючи до роботи над українською версією видання, автори ставили перед собою двояке завдання. З одного боку, створити для студентів і науковців можливості для глибшого вивчення Балтійського регіону, його минулого та сучасного, адже кілька поколінь народів жили в умовах обмежених контактів. Бар'єри, створені невіглаством, упередженістю, а часом і ворожістю, підтримувались владними структурами. З іншого боку, нас спонукало бажання поглянути на історико-культурні, політичні, соціальні процеси в Україні в європейському, насамперед, балтійському контексті. Об'єднання, а не роз'єднання – головна мета, поставлена авторами книги.

Переклад і видання книги українською, білоруською та російською мовами здійснені при фінансовій підтримці Дирекції Програм Балтійського університету та Львівського національного університету імені Івана Франка. За рішенням керівників проекту текст книги, виданий спочатку англійською мовою у 2002 році, був значно скорочений. Так, у нові видання книги не включені розділи “Соціальні умови” та “Економічний розвиток”. Певних скорочень зазнали й інші розділи. Вилучені матеріали доступні читачам у англійській версії книги. Скорочуючи при перекладі англійський текст, ми намагалися зберегти позицію та оцінки авторів. Тому у виданнях українською, білоруською та російською мовами містяться деякі відомості, які можуть здатися читачеві такими, що втратили свою актуальність. Це передусім стосується розширення НАТО і ЄС. Вже після публікації книги англійською мовою відбулось останнє розширення Європейського Союзу. 1 травня 2004 року в цю організацію були прийняті країни Балтійського регіону – Польща, Литва, Латвія, Естонія, Словаччина, Чехія. Країни Балтії стали також новими членами НАТО. Видання слугує основним посібником з навчального курсу “Регіон Балтійського моря: культура, політика, суспільство”.

ІНСТИТУЦІЙНІ РЕФОРМИ У ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

Антонюк Наталія

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Факультет міжнародних відносин*

Потреба в реформуванні Європейського Союзу значною мірою пов'язана з його розширенням. Одне тільки зростання кількості держав-членів вимагає перегляду механізмів вироблення і ухвалення рішень, гарантування стабільності і ефективності спільного урядування. Таке реформування має здійснюватись через вступ у дію договору, що встановлює Конституцію для Європи і стане досягненням якісно нової фази вдосконалення європейської регіональної інтеграції. Інституційні реформи мають на меті вирішити наступні ключові завдання:

- встановити більш досконале розмежування повноважень між Союзом і державами-членами,
- об'єднати всі чинні установчі договори і надати Союзу прав юридичної особи,
- спростити систему правових актів Союзу,
- впровадити заходи, спрямовані на розширення демократичності, прозорості і дієвості ЄС,
- встановити заходи, необхідні для поліпшення структури і зміцнення ролі кожного з інститутів Союзу, враховуючи, зокрема, наслідки його розширення.